

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)

12 martie st. v.

24 martie st. n.

Ese in fiecare duminică

Redacțiunea:

Strada principală 375 a.

Nr. II.

ANUL XXXI.

1895.

Pretul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.

Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei

Școala cu noroc.

(Novelă din popor.)

(Urmare.)

Da unde-i, nu! s'a dus dorului? și cuminte băetan mai eră și Bucurel ăla.

— Cuminte da — raspunde Fatachi, gazda lui, — dară ce folos, că nu-i! A șters-o de pe 'n tîrg, ca și când l'ar fi măturat cineva. Tată-seu

l'a luat cu cuvîntul, că-i tre-bueșce la gospo-dărie.

Fatachi! El era imbrăcat cu un antereu până la pămînt și cu niște mânici largi, pe sub cari se ve-dea o căptușelă roșă și cămeșa albă ca omătul. Avea o pălăriuță mică, rotundă, care sta numai pe vîrfu capului. În gură avea un ciu-buc gros, lung, iar la capăt se află o lulea tur-tită ca o brîscă. Fumul dintr'ensă nu se mai stingea de dimineță și până în seră.

La dînsul erau adunați mai mulți tîrgoveți fruntași, dughenari și vîndători de lumini de cîră galbenă și albă, apoi vr'o câțiva cojocari și pălărieri... Eră Radu, talpa tîrgului, apoi Mata-

sariu din ulița jidovescă, Turturean, Sîrbul, Șandru și în urmă și Nicolae Mierlă, un om șagaciu, cu capul cărunț și cu cincideci și patru de ani în spatele lui.

Ei ședeau pe niște scaune de lemn sub un nuc tufos, vechiu și gârbov ca și Fatachi, stăpînul lui, cu o gaură în trupină, mare ca gura tîrgoveților, negru de ploie, pălit de fulger, dară încă verde și încărcat cu nuci printre frunzele, ce da un frîmăt la mișcarea aerului.

— Pecat de Bucurel! — face Mătăsariu, aședân-

du-se pe scaun cu ceialți — ar fi ajuns om mare, învățaturi inalte și adânci.

— S'ar fi făcut oltună frumoasă adauge Mierlă cu un aer împăcat — ar fi fost capul și mîndria satului... învățator... preot... bună-ură ca și fecioru-meu.

— Ca ș-al meu

— i dă al doile.

— Ca ș-al meu

— i dă al treilea.

— Ca ș-al meu

— i dă al patrulea.

— Ei! ș-apoi

el ar fi știut și

tôte drumurile de

prin Sucévă, Cer-

năuți și din alte

tîrguri — mai a-

dauge Radu ca

în batjocură, un

moșneg cu pîrul

alb ca laptele, —

al meu șcie tôte

până și cele de

pe la Ierusalim,

ca și când el dragă

Dîmne, ar avé

de trăit pe acolo!

COCHETA ÎNAINTEA OGLINII.

— Apoi dă . . . Bucurel ș-așá numai îți auđi, că-i vornic — urmă Turturean — el e cuminte și satul l'a pune in frunte ș-apoi străinii, acelora le-a mai înfărcă murguța, s'or mai delăturá dela cãrmă, dela socotelile și trebile sãteșci, vrea sã ȓică: s'a mai curăți grãul de buruene și vedeți domnia vóstră, un înțelept in sat e mare lucru, mai ales, decât șcie carte.

— Așá-i — grăi Sėrbu, punėnd mânia pe umėrul lui Turturean — Ițig, Mordco, Iosel, Moise și puiții lor s'or cam ferí de vornicul cel nou, l'or bágá mai mult in sėmă decât pe vornicii cei vechi de mai nainte, iar la alegeri de deputați in comitetul sãtesc nu s'ar face atâtea nãsdrãvanii, incãt își vine sã crepi de ciudă și de nėcas, sã tragi clopotele de diminėtã și pãnă in sėră ȓicėnd: a murit dreptatea, ómeni buni și cinștiți . . .

Așá intindeau ei vorbă intre olaltă și vorbeau de câte și mai multe, de bătălia cu Rușii, de holeră, că ar fi murit mulți ómeni prin sate din pricina ei și că amú s'a mai potolit; de drumuri, c'ar trebuí tocmitė; de păpușóie, pomi, meri, peri, pruni, perji, adecă c'au rodit in ist' an destul de bine; apoi de vrăjitori și vrăjítóre, de strigoii și strigóice, cari umblă cu ochii roșii, cu sprėcenele crescute la un loc, cu pėrul buhos, sburlit, cu trupul hition, cari se bat nóptea cu melițele intre olaltă și iau laptele dela vaci, cari nu pot căutá la om in față și nici nu pot trece peste mătúră. Omul scapă de ele, decât mánăncă usturoiu și unge cu el ușa căsei pe din afară, fereștile, pulpa și ugerul la vaci, decât pui mătúra in horn și la ușá, ca sã nu intre in casă.

— Aud că Cucuienii din Cuciu-Mare au și ei un strigoiu, care ar opri pėtra la vreme de furtună, sã nu pótá sfărma sėmėnăturile — adause Fatachi zimbund a lene — hã . . . hã . . . hã . . . și pėtra tot nu vré sã cruțe grăele și secările pe acolo . . . cad niște sloiuri de ghiață, ca ouele de găina! . . .

— Hã . . . hã . . . hã . . . rid cei de față, de se țin de pãntece . . . ómenii is sânguri câte-odată mai rei decât strigoii . . . vrăjitoria e trėba femeilor . . . ea nu este alta, decât nebunie și inșelăciune lumescă . . . omenescă . . .

In chipul acesta inșirau ei vorba fără capėt, ba de una, ba de alta, de amar și de nėcasuri, de bogățiile și mărirea trecėtore a lumii acesteia, pãnă ce nu se gândiră iară la Bucurel.

— Din inceput sburdá bătetul acela, par că nu a bună — făcú Fatachi, mai indesând cãrbunele in lulea — erá voios, șagaciu, vorbăreț, harnic, de ședea mai că numai cu cartea 'n mână; dar amú la urmă erá tăcut, mut, par că erá alt om, par că s'ar fi schimbat cu totul. Sciea in carte niște cuvinte, fără ca sã mai șcii, ce scrie ș-apoi numai ce vedeai, că o aruncă sub pat.

— Și ce erá scris — intrėbă Șandru — nu șcii ce insemná in ea?

— Ba șciu, l'am păzit când a eșit afară, și eu m'am plecat de am scos cartea de sub pat . . . intr'ėnsa erá scris un nume . . . o cimilitură, ce n'o puteți pricepe . . . ce n'o puteți înțelege cu una, cu doue . . . ha . . . cine a ghici, cine a deslegá nodul?

— Nu șcim, nu — respund toți ca cu o gură.

— Și când dormiá, l'auđiam grăind pe 'n somn și rostind cuvėntul cela . . . ha . . . șcii voi ori ba, ce buiguia el, ce șoptia? . . .

— Amú, abia amú ne-am deșteptat de cap . . . da . . . pricepem tot . . . aha . . . gândul lui la ea sburá . . . Inaintea lor erá o mierlă mótă.

Zăreșce mierla, o ia riđėnd in mână, se uită lung la dėnsa, o invėrte, caută la dėnsa din tóte părțile, apoi ȓice: hã . . . ț-aș ȓice pe nume, da me păcălesc pe mine . . .

Toți rid in hohot . . . credeai că n'or mai sfėrși . . .

— Șcii, ómeni buni, ce? . . . máne are sã plóie — i dă el uitându-se la cer — me gádile ceva in mânia și in picioare: au sã fie ȓile nourate; după gádilitură cunosc semnele vremei.

Vorbind el acestea ținea mânia pe ochi, ca sã nu strábătá rađele sórelui: ele te fac de nu veđi nimicã.

— Hai, cine se apucă in rămășagă — urmă el glumind, — cu vorbe cumpenite, că máne are sã plóie?

— Nime nu se apucă. Șcieau că așá are sã fie, cum spunea el.

In țėrg se aprinse o casă jidovescă, — lângă biserică sfântului Dumitru.

Alėrgă cu toții.

Frunđele picaseră pe jumėtate. Ele erau galbene și sburau una câte una deslipite de crengile copacilor, invėrtindu-se prin aer pãnă ce ajungeau jos. Așterneau pământul și foșăiau indata ce le călcá cineva. Așá-i lumea: tóte se invecnesc, se desfac și putređesc ca frunđa. Cãmpiile erau veștejite, nu vesele și verđi ca mai nainte, luncile bătute de brumă, sórele palid, ȓilele de ce mergea tot mai scurte, noptile mai lungi, aerul cam rece, iar cocórele, rúndunele și alte paseri o apucaseră la fugă, pentru ca sã petrécá peste iėrnă in țėrile cele calde.

Bucurel erá acasă, șciea carte, o ducea bine și avea de tóte. Tată-seu i-a fost dat dóră tótă averea. Amú n'avea altă grije, decât sã se ieie de munca cãmpului, de trebile gospodăriei și sã mai adaugă la ceea ce mai avea. Sã stringă ađi o țiră, máne o țiră ș-așá mai departe, bani albi pentru ȓile negre. Șciea prea bine, că străinii nu i-or da, nu l'or ajutorá cu nimicã, decât n'a lucrá singur, decât n'a trage la óla sa și n'a aduná in coșerile sale. Nu trecea o ȓi, in care sã nu fi făcut ceva tot lucruri bune. In serbători umblá la biserică, cãntá și cetia felurite cărți bisericėșci, dară și „Deșteptarea“, o gazetă ieftină, bună și de folos pentru țėrani, pe care o cetia adese-ori in fața lor, ca și ei sã vedă și sã înțelėgă din ea, cari is drepturile lor, cum merg trebile in lume, cari sũnt prietenii lor cei rei și cum ar puté sã se ferescá de ei ca de năpaste.

— Tot atăta-i, ȓice el intr'o diminėtă, ori amú, ori mai târđiu, dară la ce mai de așteptat? de lucrat am lucrat, de strins am strins destul, pentru mine, pentru tata și pentru dėnsa . . . eu și așá nu o mai pot uitá nici odată . . . ea — Lina — trebuie sã fie a mea și gata . . .

El auđia de pe la ómeni ș-apoi vedea și singur cu ochii, că-i harnicã, de trėbă, gospodină bună, copilandră voinicã, frumósă ca un pãun, cu ochi ca mura, cu pėrul ca pėna corbului, — rușinósă, umblatá la școlă, iute ca prısnelul, ba incă ce! unica la moș Cailean.

Moș Căilean luá sėma de ea ca de ochii din cap, se ingrigia, ca sã-i fie bine și sã aibă de tóte cele, când a trebuí sã stea și ea in rėnd cu gospodinele satului. De Bucurel el incă vorbea, că-i bun, cuminte, cu purtări bune, că-l cunoșci de departe, c'a umblat la școlă, că șcie ceti ori-ce scrisóre, ce vine in sat fie dela Sucevã, ori dela Humor ori tocmai dela impėrăție. Íi pã-

rea bine, că ómenii îi dic „că-i rupt din sóre“, că-i om să-l cauți că umblă pe căi bune.

Lina! ea știe, că el e pe acasă și voiă să-l védă macar de departe, să grăiescă măcar un cuvânt cu el. Atunci par că s'ar fi simțit mai bine, par că i s'ar fi deschis raiul cu tóte bunătățile... par că ar fi câștigat o lume întregă... par că... dá... nu știu... și iacă! in díorile unei dimineți — cu nóptea in cap, cum dice cea — ea trece pe lângă gardul lui, urecă un imășel la oile tătâne-seu din costișă.

Dară și el o zărește nu știu cum: „Me duc... tot o fugă — me duc“...

— Tu Lino! — strigă el, cum o ajunge...

— Ce-i? — dice ea cu ochi mari întrebători...

— Știi tu... ȕeu că...

— Ei! da cum să nu știu — răspunde ea — știu că m'am uitat printre gard — eri.

— Ei! și ce-ai védut?

— Te-am védut pe tine in grădină cu lacrimi in ochi: ele năvăliră de bucurie...

— Nu, nu de bucurie, uită-te îți spun drept că nu, fa Lino! ci am plâns ca un copil...

— După cine?

— După mama, eră bună biéta... și na! că plâng și amú... eră bună, de trebă...

Și să veđi! și Lina, cu tótă bucuria, ce simția că l'a védut, începú încă să lăcrămeze...

— Hai, mă Bucurel! că te lăs in urmă — dice ea plânsă — fă pași mai iute, nu te lăsă că te 'ntrec...

Cuvintele ei îl făcură, să-și grăbescă pașul, să se uite in urma ei: să fi védut mândrețe pe ea! eră in strae curate, gătită ca deserbătóre, dară drept vorbind, și el eră mai mândru decăt toți feciorii.

— Ho, am ajuns-o — dice el ridënd și ștergëndu-și lacrimile cu dosul palmei drepte — ascultă, Lino! nu remăné mult la stână...

— Cum îți mai merge — intrébă ea cu zimbet ángeresc — fiind pe drum înderët spre casă.

— Bine, — dice el, neputënd grăi mai nici o vorbă — așa eră de vrăjit védënd chipul märeț și blând al ei.

— Am să vin — Lino — dice el ca cu gura altuia la despărțire de dënșă — am să vin la voi...

— De te trage inima... vină — ingână ea in-roșită in față — vină...

Ei se simțiau strinși intre olaltă, așa de strinși, par c'ar fi fost un trup, un suflet, o simțire...

Iubirea-i ca apa cea mare: lovește mai tare ori mai incet, sfarmă inimele ori le 'mpreună mai strins.

(Va urmá.)

I. V. PAȘCAN.

Cugetări.

Bărbații admiră ceea ce iubesc; femeile iubesc ceea ce admiră.

*

Pe om nu-l mișcă lucrurile și întâmplările, ci ideea pe care și-o face el despre ele.

*

Cu cât semeni mai multe dorințe, cu atât culegi mai puțină fericire.

*

Umbra autorului totdeauna apare in imitatori.

Ochi albaștri.

Dumneȕeu cel cu putere, după ce a chindisit
Un palaș frumos și mare, după cum El a voit,
S'a gândit să fac' acuma și ființe cu 'nțeleș,
Cari să guste fericirea din palașul cel ales.

A zidit întei pe ángerii dintr'o rasă aurie,
Și-a suflat din sine énsuși suflet de ființe vie,
Le-a facut un pěr de aur și le-a dat grații depline,
Și le-a spus c'álor menire e să facă numai bine.

A luat apoi in mână bolta cerului frumos,
De-un albaștru, blând și umed și din ea apoi a stors
Picurele lucitóre, ca să fie ochii lor;
Eră gata céta blândă a cerului pázitori.

Toți cu ochii ca și cerul limpeđi și nevinovați,
Buni și blândi și dulci și sinceri toți frumoși și toți curați,
Și le-a spus c'álor e cerul să se bucure de el,
De mândrețe ángerescă se desfátă chiar și El.

Ochi albaștri, ce prin lume nu știu cum v'ați strécurat,
Sunteți ángerii plini de grații și prin chipul vost curat
Ridicați a nóstră minte colo sus la Dȕeu,
Nu uitați că vi-i menirea, ca să ne feriți de reu.

Iar pe om cum toți știți bine l'a creat apoi din lut
Cu ochi negrii ca și iadul, căci știe că e pierdut,
Dar i-a spus fágaduința, că in cer îl va primí,
Déc' un ánger cu ochi vineți pe pământ îl va iubi.

ELENA DIN ARDEAL.

Schițe de călătorie.

II.

Fiume.

Fiume, oraș litoral, aparține Ungariei; orașul, dimpreună cu teritorul ce-i aparține, are o estensiune de 19 k. m. □ cu 30.000 locuitori, cari sunt italieni, croați și pușini maghiari. Mulți dic, că dintre aceste trei națiuni, nici una nu i-a imprimat orașului definitiv caracterului seu, și pentru acesta ar avé un caracter internațional, ca tóte orașele maritime. In timpul cât am petrecut aici inse m'am convins, că in Fiume, afară de otele, in tót: celelalte locuri dominéză limba italiană in jargonul seu propriu fumenilor.

Limba fumenilor e inrudită cu cea a venețienilor, cea ce servește de motiv pentru tradiția care spune, că orașul Fiume in evul mediu prin comerțiu s'a colonizat aici din Veneția, cea ce se póte vedé din arhitectură, datini șel.

Caracteristica insemnată a limbei italiene populare din Fiume e, că pronumele: *il* îl esprimă cu *el*, iar literilor *s* și *z* le dau sunetul de *ș*, de *es*, la casa (s'ar ceti: la caza), *il soldato* (se cetește: *il soldato*) până ce italienii din Fiume esprimă la cașă și el *șoldato*.

Italianii locuesc in orașul vechiu, numit Gomila. Cât am petrecut aici, dl profesor dela gimnasiul de stat cu limba italiană N. Nicóra a avut bunătatea de ne-a condus și explicat insemnătățile orașului și a giurului.

Posiția orașului, situat în partea cea mai frumoasă a sinului Quarnero, e superbă, e redicarea căreia contribuie mult dealurile din dărăt și palațurile albe de pe țărmurul mării.

Între însemnătățile orașului mai marcante sînt: portul, carele e unul dintre cele mai însemnate porturi în partea de m. n. a mării Adriatice, e împărțit în 5 moluri (molo) și pôte primi peste 200 năi. Via del Corso, una dintre cele mai frumoase și mai spațioase strade a orașului. O primblare pe Corso în timp de sêra și ai vëđut poporul din Fiume, ai vëđut cum aici — nu ca și în alte orașe — se primblă fără de a aruncă priviri desprețuitoare și mult întrebătoare unul asupra altuia; strănepoții familielor patriciane, fachinii (hămal) cari de minune repede vorbesc, damele aristocrate, sartorelle (fete muncitoare din popor), mărinarii sosiți în port din țeri străine; privind amestecătura acêsta de ômeni, de-odată auđi conversând în 6—7 limbi. Aici poți ascultă banda cittadiua (capela oraș.) cu un cuvânt ușor îți poți formă ideă despre viața de stradă a italienilor. Aci unde e Corso, în evul mediu eră bariera cetății vechi, a cărei remășițe e torre delea citta, un turn înalt de 36 m. cu orologiul astronomic și cu inscripțiuni și icône cioplite în piétră de Habsburg donată de Leopold I în 1659, care a numit urbea Fiume de „fidelissima“, basreliefurile cioplite în pētră alui Leopold I și Carol III cu inscripțiuni latine. Apoi S. P. Qu F. (Senatul și poporul din Fiume), tot aici e însemnat și cutremurul de pământ din 1750.

De asupra porții turnului sînt mai multe table comemorative, dintre care amintesc aceea, care pörtă inscripția italiană, că din locul acesta s'a luat un pumn (un pugno) de pământ, care ca semn de omagiu s'a pus pe colina unde s'a încoronat regele Francisc Iosif I în 10 maiu, 1867. Trecënd pe sub pörtă am ajuns în Gomila, partea cea mai veche a orașului. Aici sîntem într'un labirint mic de strade scurte, abunăoră ea în Veneția, cu o mulțime de popor comerciant, care comandă marfă de vëndare în mod italian, cu strigăte asurđitôre. Amestecul articilor de vëndare la un loc, cum sînt: flori, pomerance, caș muced, pești, oleu, tot soiul de pôme dau un miros care face ca străinul să nu petrecă mult timp aici. Curățenia de aici nu se prea recomandă. În vitrine se află espuse diverse soiuri de bijuterii, cari sub numele de moretti, se vënd în tötă Europa, și cari tôte la olaltă caracteriséză gustul italian și cel slav. Vis-à-vi cu pörta amintită se află cel mai vechiu monument istoric al orașului: arco romano (pörta romană,) care pörtă e din timpul Romanilor, și precum ăice scriitorul Marsilli, Claudiu II, împêrat roman, după învingerea și alungarea goșilor din Istria ar fi folosit-o de pörtă de triumf. E mai probabil inse, că și pörta acêsta constituie o parte din „muro romano“. care e valul lui „Traian“ și în lungime de 35 km. se estinde asupra orașului Fiume, în direcția nord-vestică până la Krajna. Nu departe de porta romană lângă biserica catedrală, se află întăritura veche a orașului Fiume, numită „castello“; de asupra porții o inscripție din anul 1691, face pomenire de ceva reparație. În turn e „campana dei patrizii“ din seclul al 14-le, pe care poporul și ađi o numește așá, de oră-ce se trage numai cînd móre cutare membru din vre-o familie veche patriciană. Aici ađi e procuratura regescă și temnița. Imediat lângă întăritură se află catedrala cu frontul care sémēnă panteonului din Roma, despre biserica acêsta este o legendă frumoasă cu sângele diui Christos păstrat la altar, care inse cu regret trebuie să amintesc

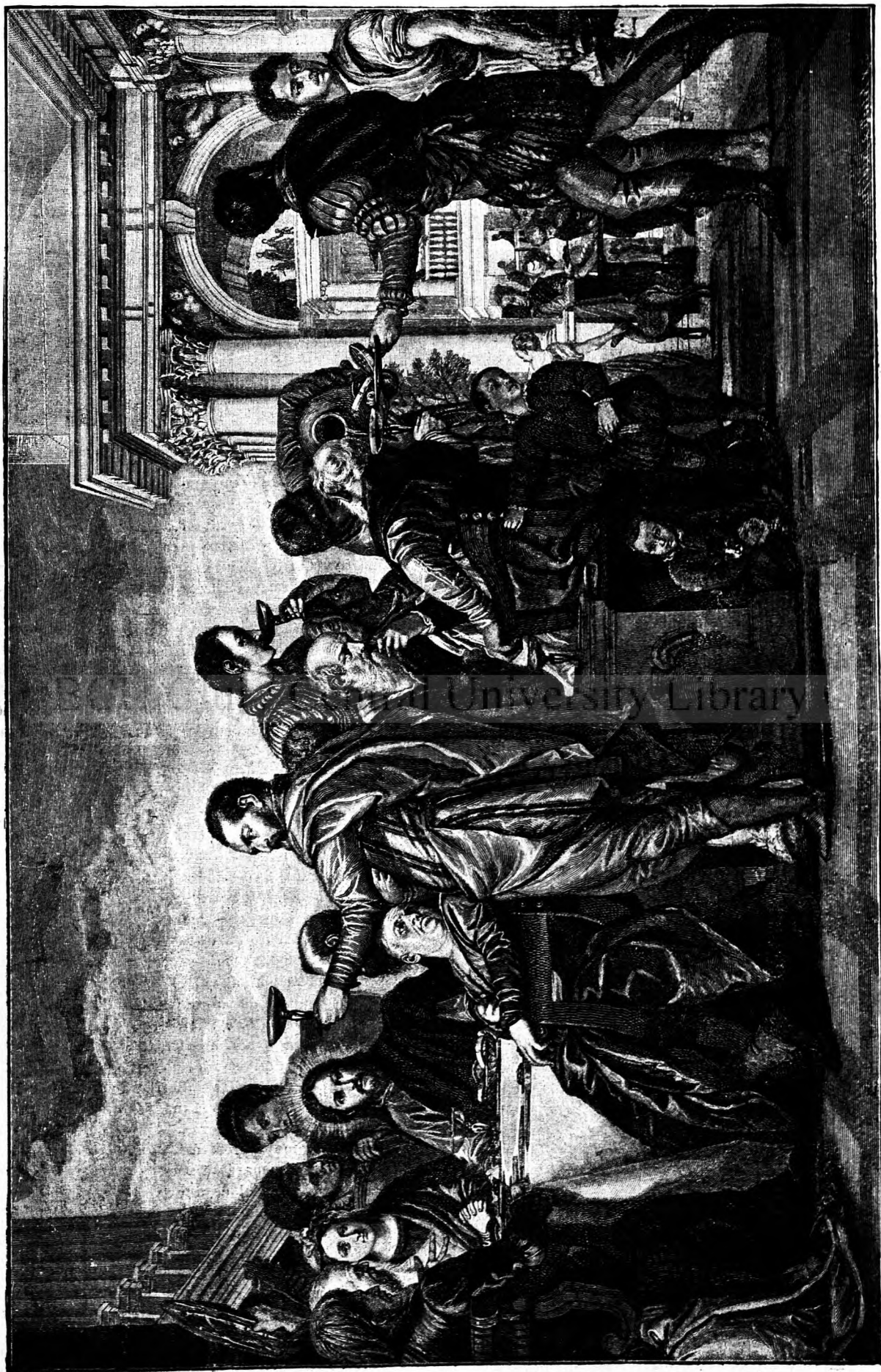
că neaflându-o între notițele mele, nu o pot reproduce.

În partea esterióră a murului de lângă ușa principală se află un glonț de tun, ce stă și ađi intrat de jumătate în pãrete, de din jos cu inscripția: „Ista dabunt gallos pulsura anglia poma“, care de sigur e ceva remășiță din cutare resbel al evului mediu, la care a luat parte galii și englezii, și cari precum se vede din inscripția citată se tractau imprumutat cu pere de soiul acesta, adecă cu glonțuri, că veđi bine pe timpul acela, multe glonțuri de tun aveau formă de pērá. Mai departe, în partea vestică a Gomilei se află casa orașului. Eșind de aici dăm peste teatrul pompos, locuința gubernatorului, vila archiducelui Iosif, academia de marină, fabrica de petrolu și elevatorul. În locuri ascunse și în edificii vechi se află gimnasiul de stat cu limbă de propunere italiană și cel croat. Primul e bine aranjat și ajustat, al doilea, adecă cel croat, are niște încãperi mici și un mobilar vechiu, pãreții în multe locuri sînt vãpsiți cu tricolorul croat.

Unul dintre cele mai însemnate puncte în giurul orașului Fiume, e muntele Tersato (Trsat), unde după ce am trecut riul Fiumara, ne-am urcat pe 400 trepte, tăiate în stânci. Pe vërful muntelui se află o biserică pompôsă, închinată P. V. Maria, unde încontinuu vin creștinii din depãrtare la rugă. Tradițiunea spune, că chipul P. V. Maria ce se află aici, ar fi pictat de evangelistul Luca, care credință în popor apare și de acolo, că sute de icône ce represintă naufragii sînt aduse aici de credincioși în aducerea aminte că au scãpat de mörte în mijlocul valurilor furibunde, tôte sînt dedicate P. V. Maria. Tot tradiția poporului croat evlavios ăice, că casa S. Mariei, cari ađi se află în Loretto, aducëndu-o ângerii din Nazaret, aici au staționat cu ea mai înteu, și numai după aceea au dus-o la Loretto. — În partea dréptă a bisericei se află ruinele bine conservate a castelului, ori mai bine ăis, fortăreței Frangepanilor. — Castelul, ađi e proprietatea baronului Nija, care locuește în Gradișca (Görz.) — Familia acêsta de origine franceză a fost adusă aici de Napoleon I. În giurul castelului este o grădină pompôsă cu multe soiuri de arbori și plante exotice. — Aici poți vedé: mirt, cipres, rosmarin, laur etc.

O femeie italiană ni-a deschis castelul, pentru puțină plată. În partea interióră se vede o împărțire proprie castelelor din evul mediu. — Aici se află cripta familiei Frangepanilor; o capelă, temniță și un muzeu cu câteva statue, aduse — afirmative — din Pompei. — Tot aici se află și columnă lui Napoleon ridicată după lupta dela Marengo și o carte pentru vizitatorii castelului. — După-ce am privit partea interióră, dorind a vedé tot mai mult, urcărăm 80 de trepte și numai decăt sosirăm în vërful turnului a castelului, aici din locurile destinate odinióră sentinlelor, din o înălțime amețitoare ne delectam cu toții, căci eram 14 ênși, în priveliștea măiestôsă, ca și care numai rar i se ofere omului muritor. — Jos, la pōla muntelui, se estindea golful mării adriatice, Quarnero, cu o mulțime de năi, în partea dréptă isvorul riului Fiumara, ce desparte orașul Fiume de Croația, a căru bubuit se aude până în turnul unde eram; în față: muntele Maggiore, Istria cu cele șapte comune românești, Abazia, Voloșca, Ica și Matuglia, ultima stație pentru cei ce călătoresc la Abazia. În partea stângă Dalmația, insula Velgia, Chersa și canalul Maltempo.

Acum privind de nou în partea dréptă vedem „Valul lui Traian“, ce reminiscinte dulci istorice pen-

Nunta din Cana Galileei.

tru români! pe aici a trecut divul Traian cu óstea sa și chiar în locul unde ne aflăm în Tersato (pe românește Tersatiune, dela a târși, a curăți ceva loc de tușișe.) a ținut ultima și cea mai lungă stațiune înainte de rebelul ce a avut cu Dacii.

Timpul erá cam pe la 11 ore, așa dar grăbim să descindem, că după améđi avem să mergem la Abazia. Scoborind pe cele 400 trepte, din când în când sub impresiunea celor vęđute din turn, mai aruncăm câte o privire asupra valului lui Traian, și asupra orașului cu vilele frumoșe, cu stradele labirintice, mai vęrtos în partea cea vechie, și asupra portului, care a înghițit milióne din visteria statului. Cam pe la doue ore me intréba moșul C. din Secădate: Unde mergem? La Abazia, îi replicai. Dar pe unde se merge la Abazia? pe mare. Ferescă-mie Dđeu, replică moșu C., sânt sătul de apă, că Dómnne, de câte-ori mi-a vęrsat Oltul gránele. În fine am plecat cu toții cu vaporul. Marea erá liniștită și limpede de i se vedea fundul, care aici e neted, în locurile mai afunde apa e albastră, iar în cele mai scunde e verđie. Flusul și refluxul aici se întéplă odată în đi și în mod lórtre regulat. O privilește mărătă spre partea contrară a golfului Quarnero, unde sânt mai multe insule, ce se ridică din mare și cari ađi nelocuite fiind, se folosesc pentru pășunatul vitelor, aceste tóte se numesc Scoglii. După un timp de 30 minute apropiindu-ne de Abazia, ne intimpină un aer îmbalsamător. Vaporul stă în apa limpede, cărduri de pești în formă de treiánghiu vin de cătră țărmure, ca și când ar vini spre intimpinare. Descindem pe țărmurele Abaziei, aici stâncile gigantice seculari se spēlá în apa verđie a mării. Florile din parcul Abaziei ne invită la recrearea, din care se împărtășesc sute de bolnavi. Liliile, sulfinele, camelile și crinii suriđend șoptiau cu cactus, stelișóra și rosele cu dulce miroș; oliva cu smochinul și lamaiul îmbalsaméza aerul adieitor, care nici odată e rece. E de însemnat, că aici caută refugiu omenimea suferindă pentru de a se intări în puterile eșofate de munca continuă. Abazia e frumoșă, pompoșă, ademenitóre și superbă, ba unii điceau, că e un raiu pământesc; dar sęrmanii muritori cari sânt siliți să petrecă aici, ce speranță, ce gândiri și ce mointe pot să aibă!

TEODOR BULCU

Pintea vitézul.

De ION POP RETEGANUL.

VIII.

O altă baladă aflată de mine în Sâncel lângă Blaș e următórea:

Pintea și soru-sa.

În cetate în Băiță
Sântu-mi doi robi în temniță:
Unu-i Pintea hoțomanul,
Altu e Stan Ungureanul.
De mâncare cin' le cară?
Da soru-sa Anghilina
Le cară prânđul și cina.
Pintea din gură grăiá:
— Soră sorióra mea!
Spune-mi visul ce-ai visat?
— D'am visat, frate, visat:

Doue pânđe dalbe lungi,
La capétul pânđelor
Stau doue turme de oi,
Și la capétul din jos
Doi corbi stau și croncănesc.
— Sora, sorióra mea!

Adevérat

Ce-ai visat,

C'ale doue pânđe lungi
Mi-or fi cale pân' la furci,
Ale doue turme de oi
Va fi lumea după noi;
Corbii, carii croncăniá,
Domnii, cari ne sfătuiá . . .

Bate vęntul, iérba creșce,
Ieși, soră, de me primeșce,
Și-mi fă haina trupului
În portuțul codrului,
Și-mi croeșce o mintie
Ca frunđa verde din vie,
Și-mi croeșce-un comănac
Ca frunđa verde de fag,
S'auđ ape ciuruind,
Paserele cântând,
Care-o fi paserea mea
Să s'alégă singurea
Și să-mi scriu o carticea,
Cărticeuá cu cernele
Că eu port haine de jete
Și stau cu capu 'n zăbrele,
Pare e'am făcut tot rele,
Diraintea maicei mele! . . .

I. P. R.

Drăgușa Pintii.

Strigă Pintea dintre lunci,
Dintre lunci, din văi adânci,
Nime 'n lume n'auđiá
Numai singur maică-sa:
— Ce-mi strigi Pinteo, ce-mi strigi dragă,
• Ori opincuța ți-ai rupt,
• Ori boii ți-i-ai pierdut,
• Ori merindea ți-ai gátat,
• Pinteo, ce ți s'o 'ntéplat?
Iară el din graiu grăiá:
• Maică, măiculéna mea!
• Nici opinca nu mi-am rupt,
• Nici boii nu i-am pierdut,
• Nici merindea n'am sfęrșit,
• Ci am smintit și-am adormit,
• Sub un pom mare 'nflorit,
• Când vęntul mi-l clătina,
• Pomul mi se scuturá,
• Florile me 'mpresorá,
• Ș-un șerpe mare bálaur,
• Maică cu capul de aur,
• S'o băgat când dormiam eu,
• S'o băgat în sinul meu,
• Cu códa mijlocu-mi frânge,
• Cu gura inima-mi suge!
• 'Nvélue-ți mâna 'n chindeu,
• Și ți-o bagă 'n sinul meu
• Și scóte șerpe bálaur,
• Maică, cu capul de aur!
Maica din gură grăiá:

causa aprinderilor de plămeni, ci din cauza alor 2 medici și un farmacist.

Sganarelle. Taci! Nu-i acuză.

Lisette. Deu, mâța noastră iarăș e sănătoasă, i s'a vindecat piciorul. Trei zile n'a mâncat nimica și n'a fost in stare să se miște. Din norocire între ele nu există medici, căci de altminterlea astăzi nu mai trăia.

Sganarelle. Taci, ți-am mai spus odată. Ce nerușinare! — Taci, căci sunt aci.

Lisette. Îți spune latinește, că fiica dtale e bolnavă.

Scena II.

Domnii Tomès, Desfonandrès, Macroton, Bahis, Sganarelle, Lisette.

Sganarelle. Ce diceți domnii mei?

Tomès. După o cercetare minuțioasă am allat, că fiica dtale conține multe lucruri necurate.

Sganarelle. Cum, fiica mea e necurată?

Tomès. Nu. Înțeleg sucuri stricăcioase.

Sganarelle. Ah, acuma pricep și eu.

Tomès. Deci e trebuință să ne consultăm.

Sganarelle. Aduce-ți scaune!

Lisette (cătră Tomès.) Și dta ești aci, dle doctor?

Sganarelle (Lisettei.) De unde-l cunoști?

Lisette. L'am vădut la pretina vecinei dsale.

Tomès. Cum se află servitorul ei?

Lisette. Fôrte bine. E mort.

Sganarelle. Mort?

Lisette. Da.

Tomès. Nu se pôte.

Lisette. Nu știu, că ôre nu se pôte, dar știu că e mort

Tomès. Îți spun, că nu pôte fi mort.

Lisette. Și eu ve spun, că e mort și ingropat.

Tomès. Te înșeli.

Lisette. L'am vădut eu.

Tomès. Nu se pôte, Hippocrate dice că atari morburi țin 14 séu 21 zile, și abia sunt 6 zile de când e bolnav.

Lisette. Ori ce ar dice Hippocrate, dar servitorul e mort.

Sganarelle. Taci și nu flecări. Eși de aci. Domnii mei ve rog, să ve consultați serios. Nu-i obicei a plăti înainte, dar ca să nu uit, eu voi face-o acuma. (*Le dă bani.*)

Scena III.

Domnii Tomès, Desfonandrès, Macroton și Bahis. (Se aședă și tușesc.)

Desfonandrès. Parisul acesta totuș e prea estins, trebuie să faci căi așa de lungi.

Tomès. Eu pot dice, că am un catâr fôrte bun. Nu puteți crede, ce căi face dîlnic.

Desfonandrès. Eu încă am un cal escelent. Nu se ostenește de loc.

Tomès. Șeiți, ce cale a percurs deja ați catârul meu? Mai înteu am fost in arsenal; dela arsenal in Faubourg St. Germain; de aci chiar in mijlocul Parisului, apoi la Porte St. Honoré, de aci in Faubourg St. Jaques, apoi aci.

Desfonandrès. Calul meu a percurs o cale și mai mare.

Tomès. Apropos, de ce părere ești in cërta cole-

gilor noștri Teofraste și Artemius? Facultatea intrégă e desbinată.

Desfonandrès. Eu sînt de părerea lui Artemius.

Tomès. Eu încă. Nu incapc indoielă, că sf tul lui a căusat mórtea pacientului seu, și că acela al lui Teofraste ar fi fost mai bun, dar nu-i eră permis a contradice unui coleg mai bētrân. Nu e așa?

Desfonandrès. Fără indoielă. Ori ce s'ar întēplă, regulile trebuie observate.

Tomès. Și eu sînt de părerea acēsta, dar nu între amici. Odată am fost chiebat împreună cu alți doi colegi la o consultare cu un medic străin. Eu n'am voit să știu de nimica, decă consultarea nu va decurge in tótă forma; familia ne rugă să ne consultăm, dar eu n'am voit să cedez, și bolnavul a murit încă in decursul cerței nōstre.

Desfonandrès. A lucrat fôrte corect.

Tomès. Un mort mai mult séu mai puțin nu n-meră, dar o formalitate intrelăsată? — nici odată!

Scena IV.

Sganarelle, domnii Tomès, Desfonandrès, Macroton, Bahis.

Sganarelle. Domnii mei, morbul ficei mele devine tót mai greu. Ve rog, spuneți-mi, ce-ați hotărit?

Tomès (cătră Desfonandrès.) Dle coleg...

Desfonandrès. Nu, nu, vorbește dta.

Tomès. Glumești.

Desfonandrès. Nu voi să vorbesc iutēi.

Tomès. Dle coleg...

Desfonandrès. Dle coleg...

Sganarelle. Ve rog, lăsați la o parte complimentele, căci nu-i timp de complimente. (*Toți patru vorbesc de-odată.*)

Tomès. Morbul ficei dtale...

Desfonandrès. Părerea tuturor...

Macroton. După o con-sul-tare seri-ósă...

Bahis. Considerând, cumcă...

Sganarelle. Ve rog, vorbiți pe rēnd.

Tomès. După ce, domnul meu, am constatat natura morbului, părerea mea e, că provine din sânge, și deci propun, să scurgem cât mai curēnd sânge din o vênă.

Desfonandrès. Eu inse țin de cauza morbului sucurile stricăcioase din stomach, și voi da niște capsule de ricin.

Tomès. Ce cugeți? O capsulă ajunge să móră.

Desfonandrès. Din contra, o scurgere de sânge cât de mică i va causá mórtea.

Tomès. Totdauna iți dai aerul unui medic ințelept.

Desfonandrès. Și in adevăr și sînt. Sînt gata la ori ce dispută.

Tomès. Cugetă la bărbatul acela, care a murit sub mânilē dtale.

Desfonandrès. Și dta la femeia, care ai espedat-o in lumea cealaltă.

Tomès (cătră Sganarelle.) Cunoști părerea mea.

Desfonandrès (cătră Sganarelle.) Șcii sfatul meu.

Tomès. Decă nu vei scurge puțin sânge, va muri. (*Ese.*)

Desfonandrès. Decă nu va luá niște capsule de ricin, e pierdută. (*Ese.*)

(Va urmă.)

I. I. SCROPUL.

Dela București.

La Teatrul Național; doue piese noue: „Noptea de Paști“ și „Mort fără luminare“. — Opera comică „De-aș fi rege“. — Doue conferențe la Atheneu. — Concertul simfonic. — Serată literară la dl D. C. Ollănescu.

Séra primă, după sosirea mea aici, am petrecut-o la Teatrul Național, în societatea dlui și a dómnei V. A. Urechia.

Din întâmplare, a fost o séră de premieră. S'au jucat pentru prima-óră doue piese originale românești: „Noptea de Paști“ comedie într'un act de dșóra Ana Ciupagea și „Mort fără luminare“ dramă în trei acte de dl I. C. Bacalbașa.

Ceea ce m'a surprins din capul locului, a fost lipsa publicului. Logele erau aprópe tóte góle, staturile cevaș mai bine de jumătate ocupate, numai galeriile gemeau înșesate. Impresiunea dară n'a fost plăcută, căci decă lumea nu vine nici la prima reprezentație să încurageze pe autori, cum să capete aceștia indemn să mai scrie piese?!

Mi s'a spus că tótă iérna a fost cam așa. Întrebând cauza, din cercurile teatrale am primit informațiunea, de-o parte nenorocita deschidere a stagiunii cu tragedia „In préjma tronului“ a compromis tóte piesele noue ce aveau să se represinte; de alta, opereta, instalată de astă-tómnă tot în acest teatru, a stors tóte pungile, câte au mai ramas neatacate de crisa de bani, care a izbucnit încă înainte de deschiderea stagiunii.

Ar fi multe de đis despre cauza, pentru care publicul a părăsit drumul ce duce la Teatrul Național; dar iată cortina se ridică și spectacolul începe.

Comedia dșórei Ciupagea e țesută pe un subiect simplu. Un profesor tiner, Radu Fântean, are relații cu o profesóre, Olga; relația lor produce un copil și biéta fată, care își ține și pe mătușă-sa, e silită să renuncie la catedră, unicul lor mijloc de existență. Într'aceste móre și mătușa și ea remâne singură. Radu ar avé datoria de om cinstit s'o ia de soție, dar nu cutéză să facă acésta, căci are o mătușă bogată, cucóna Sultana, care nu ș-ar da nici odată consimțeméntul, căci e o mahalagióică fórte bogată. Inse prietenul seu Costică Stimescu vine și-i dá svatul ca Olga să vie în nóptea de Paști la cucóna Sultana și să-i céră consimțirea, care în điaua invierii de sigur nu va fi refusată. Olga vine, inse degiaba descrie cucónei Sultana starea ei desperată, aceea o respinge și se duce la biserică. Dar Radu, care de după perdea a auđit tótă convorbirea lor, se înmóie și decide să ia pe Olga chiar și în contra voinței mătușei.

Principalul merit al piesei este, că aduce pe scenă un tip original de mahalagióică, bine scrisă și bine jucată de dna Ciucurescu.

Drama dlui I. C. Bacalbașa: „Mort fără luminare“ asemenea are un subiect din cele mai simple.

Un crișmar, Gheorghe, are de plătit birul și banii pe vin. Dar fiind că n'are parale de ajuns, omórá — la indemnul nevetei sale — pe un camatar grec.

În momentul când ei sting viața grecului, se iveșce

la feréstă nebunul Vlad, pe care îl țin dênșii și care vede tóte. Vêđându-l mort pe grecul, nebunul se sparie și đice dureros: „Mort fără luminare, e păcat!“

În actul al doile și al treile, nu se petrece alt ceva, decăt remușcarea lui Gheorghe pentru sevêșirea omorului; se teme grozav și se váicăreșce că va fi închis la ocnă. În cele din urmă, destăinuieșce că el a fost ucigașul.

Precum se vede, piesa aparține șcólei naturaliste. Și, cu tóte că subiectul este îngrozitor, nu se póte contesta, că autorul, care acuma întâia-óră a debutat pe scenă, are talent. A presintat câteva situațiuni dramatice și a scris o limbă potrivită.

În privința caracterelor, ar fi multe de đis. O astfel de țerancă română, care-și bate joe de Dumneđu și de Maica Prea-Curată, nu există; nu se póte crede ca ea din chiar senin să-și indemne bărbatul la un fapt atât de îngrozitor; precum nu este cu puțință ca un țeran blând și fricos ca Gheorghe, să omórá pe cineva atât de iute. Caracterul nebunului Vlad în actul prim și al treile e fórte schițat, dar în actul al doile prea se cumințeșce.

Dl Notara a jucat pe crișmarul, dșóra Ciupagea pe crișmărița, iar dl Brezean pe nebunul Vlad.

A doua séră am asistat la reprezentația operei comice „De-aș fi rege“, care în stagiunea asta a avut succesul cel mai mare. De asta-dată s'a jucat a 27-a órá; sala inse n'a fost plină.

În stagiunea acésta, direcțiunea a introdus și opereta română séu mai bine a đice opereta în limba română, căci tótă iérna nu s'a jucat nici o operetă românească nici nouă nici vechiă, cu tóte că la începutul stagiunii se anunțase că sânt gata vr'o 2-3 operete române noue. Pentru ce nu s'au pus în studiu, nu șcim; se pare inse că și operetele românești au sórtea pieselor originale, care câte 2-3 ani stau ne jucate în cartónele direcțiunii, căci aici motivul pentru care se jócă cutare piesă, nu este cel literar artistic, ci speculaciunea că óre puté-va s'atragă lume, care să umple golurile fără fund ale cassei.

Revinind la opera comică „De-aș fi rege“ cu musica de Adam și cu libretul tradus de dl Alesandrescu din Dorna, constat din capul locului, că mi-a făcut cea mai bună impresiune. Interpretarea a fost cât se póte de reușită, costumurile frumoșe și decorurile strălucite.

Dna Irina Vladaia, dșóra d'Asty și dnii Băjenar, Eliade și Tănăsescu s'au achitat de rolurile lor în mijlocul bine meritatelor aplause generale. O reprezentație de operă în limba română pe scena Teatrului Național atât de bine reușită, eu n'am mai vêđut.

E bine, cu astfel de puteri, de ce nu s'a jucat în tótă stagiunea nici o operetă românească?!

La Ateneul Român s'au ținut doue conferențe interesante. Joi séra a vorbit dl Nic. Xenopol despre „Psihologia mulțimei“, — iar duminică séra dl Th. D. Speranță a făcut istoricul teatrului.

În ambele seri sala a fost totdeauna plină și auditorul a aplaudat cu entusiasm pe conferențiar.

Dl Nic. Xenopol a desvoltat teoria lui Sighely, care susținea că mulțimea compromite ori ce idee sănătósă și că chiar mai mulți ómeni învățați întruniți în o corporațiune produc absurdități, Dsa a demonstrat cu multă competență, că teoria acésta e falsă și că ea convine mai cu sémă despoților; a arătat, apoi rolul important al mulțimii în tóte afacerile statului și în

tote timpurile, concludând că decă pot să greșescă mulțimile, cu atât mai mult au să poticnescă singuraticii.

Di Speranță, veselul povestitor de anecdote, de asta-dată a ținut un curs serios, arătând importanța și misiunea teatrului și urmărindu-i dezvoltarea până în timpurile moderne.

De acolo am grăbit la Teatrul Național, ca să pot aplăuda pe nentrece și pururea tinera noastră artistă, dna Aristița Romanescu, în „Adrienne Le couvreur“.

Duminecă la orele 2 a fost al treile concert simfonic în splendida sală din Palatul Ateneului.

Ca totdeauna, astfel și acuma, sala a fost plină și nici un loc n'a ramas neocupat, ba mulți au trebuit să stea în picioare.

A venit și curtea: regina Elisabeta, princesa Maria; prințul Ferdinand, cu damele de onoare dnele Rosetti, Magroghenii și Grecean, dimpreună cu suita militară: generalul Vlădescu, colonelul Bierețan, majorul Coanda etc.

Orchestra condusă de dl Ed. Wachman, a executat: Uvertura din „Fidanțata vândută“ de Smetana; Simfonia nr. 3, de Haydn; „Komarinskaya Scherzo“ de Glinka; Simfonia nr. 1. (Do major) de Beethoven și Uvertura din „Tanhauser“ de Wagner.

Care va să dică, o programă compusă din toate colorile musicale, ca astfel fiecare ascultător și amator de musica clasică să-și poată găsi autorul favorit.

Melancolia dulce a lui Haydn a transportat auditorul în sferele nopților senine; musa rafinată și țesută a lui Beethoven l'a redicat în misteriiile plăcerilor înalte; uvertura lui Wagner, plină de putere și viață, a electricat pe toți; dar ceea ce a produs succesul cel mai mare, care s'a manifestat prin niște aplauze nesfârșite, încât orchestra a bisat piesa, a fost admirabila compoziție a lui Glinka. Motivele scose din musica populară slavă și lucrute cu o maestrie admirabilă, fac din piesa această un cap-de-operă. Par că vedeam înaintea noastră poporul dansând la sunetul cimpoiului și par că auțiam fetele și flăcării cântând cu acompaniarea cobzei. Succesul acestei piese probază încă odată adevărul de multe ori constat, că temelul clasicității e poporul.

După concert, fiind un frumos timp de primăveră, toți au eșit la șosea.

Sâmbătă seara am asistat la o interesantă serată literară la colegul nostru dela Academie dl D. C. Ollănescu.

Am mai fost acolo dela Academie, membrii Naum, Xenopol și Caragiani, dintre onorari P. Grădiștean, dintre corespondenți Gion, dintre omenii de literă N. Petrașcu, dimpreună cu alți bărbați.

S'au făcut patru lecturi.

Inteu dl N. D. Xenopol a citit un fragment din discursul seu de recepțiune, care nu se va ceti la Academie; apoi scriitorul acestor rânduri a dat citire piesei sale noue „Sore cu ploie“ comedie într'un act; dl D. C. Ollănescu a recitat o „satiră“ și dl P. Grădiștean a incheiat cu lectura comediei sale într'un act intitulată „Cuminția fetelor“.

După fiecare cetire s'au făcut observațiuni critice, la care au luat parte aproape toți membrii societății.

Și timpul, în conversațiuni vesele, a trecut repede, până la unul după miezul nopții. Dar suvenirea seratei va rămâne neuitată.

IOSIF VULCAN.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1895. —

II.

In ședințele din săptămâna primă, Academia s'a ocupat mai cu sémă de lucrări privitoare la regularea fondurilor sale, precum și la primirea unor moșteniri noue.

Afară de aceste, s'a cetit raportul comisiunii însărcinate cu împărțirea cărților didactice din fondul Ioan Făt și s'a aprobat procederea comisiunii, realegându-se membrii ei în persoanele dlor D. A. Sturdza, P. S. Aurelian și Gr. Stefanescu.

Di C. Erbicean, membru corespondent, a trimis Academiei mai multe exemplare din publicațiunile sale „Procanonul lui Petru Maior“ (București 1894) și „Religiunea în luptele Românilor“ (București, 1895.)

Dnii Fl. Porcius și I. Sbiera au anunțat prin scrisori, că nu vor putea lua parte la lucrările Academiei în această sesiune generală.

Di A. Papadopol-Calimach presintă spre a se publică în Anale un memoriu intitulat „Sofia Paleolog, nepoța împăratului Constantin XII Paleolog și Domnița Olena, fiica Domnului Moldoviei Stefan cel mare, 1472—1509“. S'a recomandat secțiunii istorice.

S'a decis să se țină ședințe solemne vineri la 17/29 martie, pentru cetirea discursului de recepțiune al dlui A. D. Xenopol cu răspunsul dlui D. A. Sturdza și la 24 martie (5 aprilie) pentru cetirea discursului de recepțiune al dlui dr. V. Babeș cu răspunsul dlui N. Kretzulescu.

S'a mai decis să se țină ședințe publice la 8/20 și 10/22 martie pentru lecturile dlor Ollănescu și Kalinderu.

Di D. Sturdza presintă ca dar din partea dlui Grigore Man facsimilele unui chrisov dela Radu Leon vodă din 1666 februarie 8.

S'a discutat cestiunea legatului E. Donici, și s'a decis ca Delegațiunea să rōge de nou guvernul să acorde autorisarea d'a primi legatul, fără d'a admite vr'o modificare a voinței testatorului.

Di Hașdău a anunțat că va ceti într'o ședință publică viitoare o lucrare despre adevărata patrie a strămoșilor lui Rousard.

Di N. Ionescu a dat cetirea comunicării sale asupra scrierii dlui I. C. Georgian: „O pagină din viața Marelui Stefan“.

S'a cetit raportul comisiunii bibliotecii pentru anul 1894. În discuțiunea ce a urmat, au luat parte dnii I. Kalinderu, D. A. Sturdza și Gr. G. Tocilescu. Toți au constat lipsa de local pentru biblioteca și manuscritele prețioase ale Academiei. În sfârșit s'a decis: să se facă o nouă rugare guvernului ca să pună la dispozițiune suma cerută pentru mărirea localului; totodată să se facă guvernului rugarea, ca în virtutea legii din 1879 să facă legea prevădută acolo spre a se dăruia Academiei terenul cumpărat spre acest scop de dl ministru Teodor Rosetti la anul 1890.

Afară de aceste ședințe plene, Academia a lucrat în secțiuni și comisiuni; în deosebi comisiunea de 9 au ținut în toate zilele ședințe esaminând cărțile intrate la concurs.

In ședința dela 6/18 martie, la care a sosit și dl Vinc. Babeș, s'a primit dela părintele V. Mangra din Arad în dar trei volume manuscrite românești dela începutul secolului XVIII și cinci volume tipărite.

Tot dela părintele Mangra s'au primit in dar doue vase de lut, un pisalog de pământ pentru sdrobirea grăunțelor și patru mărege colorate, obiecte găsite in Ungaria la Alceu (Ácsi puszta,) la satul Giriș lângă Oradea-mare. Aceste se trimit Museului de anticități.

S'au cetit doue cereri prezentate de dl T. T. Burada, de a i se da ajutor pentru a cercetă pe Românii din Podolia și esposiția bohemă, care se va face in acest an la Praga, unde vor fi și obiecte de Români din Moravia. Cererile s'au trimis spre cercetare secțiunii istorice

Apoi s'a votat modificarea art. 42 din statute, astfel, ca fondurile Aeademiei să se pótă depune spre păstrare la Banca Națională a României.

Apoi s'a discutat propunerea, ca terminul pentru presintarea cărților la concurs, in loc de 31 decembre să fie 31 octombre, ca astfel membrii comisunii să aibă mai mult timp de studiat. Propunerea s'a aprobat cu unanimitate.

Deórăce la premiile San-Marin și Neuschotz nu s'a arătat nici un concurent, s'a decis ca pentru premiul San-Marin să se pună noul termin la 1 septembrie 1897 spre a se puté da in sesiunea din 1898; iar premiul Neuschotz să se publice pentru 1 septembrie 1898 spre a se puté da in 1899. Totodată s'a hotărit ca premiile să se mărescă cu sumele cari vor resultă din viniturile acelor fonduri.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Cocheta inaintea oglinzii. Săracele femei, cât le mai satiriséză bărbații! Și cât le mai cântă că sânt vane! Par că vanitatea lor n'ar fi inspirată de dorul d'a plăcé bărbaților. Și totuș, acestia, drept mulțumită, le ȃic cochete și le acuză că stau tot inaintea oglinzii. Iată ce-a făcut și pictorul cutare. A desemnat o femeie uitându-se in oglindă și ș-a numit tabloul: Cocheta inaintea oglinzii.

Nunta din Cana Galileei. Tinerul Nathanael, care a fost unul din fruntașii insulei Galileea, a arangiat in onórea lui Isus, când a sosit la ei, o mare serbare. Renumitul pictor italian Paolo Veronete a eternisat momentul acesta printr'un tablou, al cărui original se află in galeria de icóne din Drezda.

TEATRU și MUSICĂ.

Cine a compus melodia imnului Deșteptă-te Române. Dl G. Musicescu publică in revista musicală „Arta“ din Iași un articol fórte interesant relativ la originea melodiei imnului „Deșteptă-te Române“. Dsa scrie, că In. Pr. Ssa mitropolitul Moldovei și Sucevei, Iosif Naniescu, auȃind odată corul mitropolitan din Iași cântând „Deșteptă-te Române“, l'a făcut atent, că textul melodiei nu este acela, ci o poesie a lui Gr. Alesandrescu, pe care reposatul Anton Pann, dimpreună cu melodia i le-a comunicat in septembrie 1839. Mitropolitul i-a predat chiar și originalul scris de Anton Pann la 1839; din acela se vede lămurit, că melodia actuală a cântecului „Deșteptă-te Române“ e adaptată după cântecul vechiu. Cine a adaptat-o, nu se șcie; precum nu se șcie nici numele autorului acelei melodii.

Reprezentăție teatrală in Seplacul-Gherlei La 24 februarie s'a dat in Seplacul-Gherlei de tinerimea școlară sub conducerea invățătorului Maximilian Silași, o reprezentăție teatrală. S'a jucat „Ruga dela Chiseteu“ comedie poporală cu cântece de Iosif Vulcan. Afară de asta s'au cântat mai multe cvartete și s'au declamat câteva poesii.

Batul din Turnu-Severin. In 9 l. c. st. n. s'a dat la Turnu-Severin un bal cu tombola de secțiunea Ligei, sub presidiul dlui I. Tintorescu. La balul acesta aveau să participe și dșórele Dorina și Felicia Raȃiu, inse poliția unгурescă nu le-a dat voie să trecă granița la Turnu-Severin.

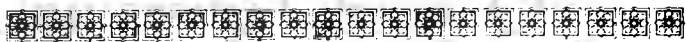
Piesă românescă pe scena germană. „Gazeta Bucovinei“ allă dintr'o sorginte sigură, că pe scena teatrului din Cernăuți se va reprezentă încă in stagiunea actuală drama dlui I. L. Caragiale: „Năpasta“ in prima ei traducere germană, nepublicată încă.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Un nou episcop in România. Dumineca trecută s'a făcut la București investirea noului episcop de Roman, in persóna Pr. Sale părintelui Ieronim Ploeștean.

Seminariul român din Lipsca, condus de dl I. Weigand, a incheiat semestrul prim la 18 februarie; cu ocasiunea aceea dsa a arangiat o mică serbare. In semestrul al doile, dl Weigand va face un curs asupra Gramaticii istorice a limbei române.

C E E N O U ?

Hymen. Dl George Micula, funcȃionar la banca „Lipovana“, s'a logodit cu dșóra Mărióra Vancu din Lipova. — Dl Nicolae Papp, absolvent al facultății teologice din Cernăuți, s'a logodit cu dșóra Anuța Luisa Papp din Beliu, in Biharea.

Șciri personale. Dl dr. Iulia Pașcaru, subjude la judecătoria cercuală din Budapeșta, a fost numit jude la tribunalul de acolo. — Dl dr. V. Braniceș, redactorul respunďător al ȃiarului „Dreptatea“ din Timișóra, la finea lunei curente va incepe să-și facă osénda la Seghedin. — Dl Romul Pop, absolvent de drept, a fost numit practicant cu léfă la tabla r. din Cluș. — Dl Nicolae Popovici a fost promovat in 9 martie de cătră universitatea din Budapeșta la gradul de doctor in medicina universală.

Mai nou dela Academie. Comisiunea de 9, alésă in sesiunea generală din anul 1894, spre a cercetă lucrările intrate la concursul pentru premiul Năsturel-Herescu de 4000 lei și premiul Statului Eliade-Rădulescu de 5000 lei, s'a constituit alegéndu-se președinte V. A. Urechia, secretar Iosif Vulcan și raportor general A. Naum. Comisiunea ține ședințe in tóte ȃilele și până joi a esaminat ȃece lucrări. — **Discuțiunea asupra ortografiei** a inceput joi la 9 21 martie; vom publică raporturi detaiate despre aceste discuțiuni.

Fundațiunea George Filip. In ședința din urmă a comitetului Asociațiunii transilvane, s'a cetit o scrisóre a dlui Andrei Cosma din Șimleu, prin care transpune o copie a testamentului reposatului avocat George Filip din Tașnad. Din testamentul fondatorului s'a constat, că densusul nu a testat Asociațiunii suma de

20.000 fl., precum s'au scris în diare, ci a lăsat o fundațiune, pe care s'o administreze Asociațiunea până ce va atinge suma de opt milioane. Comitetul deocamdată a luat act de scrisoarea dlui Andrei Cosma și l'a autorizat să repesinte Asociațiunea la pertractarea lășământului.

Știri din România. *Esposiția cooperativelor române* se va redeschide la București în 1 mai, în grădina Cișmegiu. După deschiderea esposiției se vor distribui esposanților, într'o zi de serbătoare, recompensele ce le-au obținut anul trecut. — *Numerătorea populațiunii în București*, făcută la sfârșitul anului trecut, a constatat, că numărul locuitorilor în capitala României s'a urcat la 232.000; statistica a produs înseși un dat curios, anume a arătat că numărul bărbaților însurați e 40.000, iar al femeilor măritate 41.000.

Necrolog. *Regina Ecuțian* n. Todorescu, soția preotului Ioan Ecuțian din Pecica-română, a încetat din viață la 1/13 martie, în etate de 26 ani.

OGLINDA LUMEI.

O biserică în vagon ori un vagon-biserică există în America-de-Nord, în Dakota. Dakota este cât Anglia de mare și are numai 700.000 de locuitori. Ca să potă boteză și cunună, episcopul și-a făcut o biserică într'un vagon lung de 25 metri și larg de 4 metri. Interiorul este ca al unei biserici protestante. Episcopul dorme în biserică, într'un despărțământ mic, altă cameră este ocupată de servitorul episcopului și de al bisericii. Serviciul se ține de obicei la gări, anunțându-se mai înainte.

O limbă secretă. Negrii au o limbă secretă exprimată cu toba. Spre acest scop se întrebunțeză un instrument ciudat de lemn cu două escavațiuni séu găuri oblungi fără membrană, dar cu care se pot produce sunete ca din tobă. Cu două bețe se lovește în cele două margini ale găurilor și astfel se produc diferite sunete, ce se aud în depărtare. Din acestea se compun semnălele. Spre a învăța aceste semne diferite, se cere o ureche musicală foarte bună. Nici în Africa nu învăță ori cine arta de a sună toba și a înțelege semnele. Limba tobei potă fi și fluierată; fluierarea limbei secrete e cunoscută și în Camerun. Limba tobei se mai potă imită și din gură și astfel indigenii au o limbă secretă înțelesă numai de ei.

O aventură nostimă i s'a întemplat acum în urmă regelui Leopold al Belgiei. Într'o excursiune, regele merge la fermă și cere un pahar de lapte. Ací se pune la vorbă în englezește cu o persoană ce-l însoția. În timpul când regele bea, stăpâna fermei, privindu-l, dișe bărbatului seu în limba flamandă: — Aș fi curioasă să știu ce are să-mi plătescă englezul ăsta cu nasul lung. — Dați-mi voe, dișe regele în limba flamandă și întinđându-i o piesă de 5 fr. cu efigia sa, să ve ofer portretul englezului cu nasul lung. Tablou!

Călindarul săptămânei.

Duminea a 4-a din post, Ev. dela Marcu c. 9, gl. 7, a inv. 7.			
Țiua sept.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele.
Duminea	12 Cuv. Teofan	24 Gavriil	5 41 6 3
Luni	13 Păr. Nichifor	25 (+) Bunavest.	5 39 6 5
Mărți	14 Cuv. Benedict	26 Emanuel	5 36 6 6
Mercuri	15 Mart. Agapiu	27 Rupert	5 34 6 8
Joi	16 Mart. Sabin	28 Malchu	5 31 6 12
Vineri	17 † Cuv. Alexie	29 Chiril	5 29 6 12
Sămbătă	19 Păr. Chiril	30 Guido	5 27 6 13

HIGIENĂ.

E foarte primejdios să se taie unghiile dela picioră prea aproape de carne. Din această cauză se produc incarnări periculose ale unghiilor. Să se lase în totdeauna unghiile până la nivelul buricului degetului.

In contra frigurilor un bun mijloc, mai ales în țără, unde nu sunt farmacii, ceaiul de rozmarin. Se pregătește ca ori ce alt ceai și se bé fierbinte.

Petele de pe obraz. Pentru a face să dispară micile pete negre de pe figură, e bine să te speli de vr'o câteva ori cu o soluțiune de 25 grame de hiposulfită de sodă, disolvată în 100 grame de apă.

Proprietar, redactor respunđător și editor:

IOSIF VULCAN.

Fondată în 1850.

CAROL DELL' ORTÓ

negustorie de sémênțe, la Cununa Verde.
sémênțe economice, de grădini și de flori, de calitatea cea mai bună.

Am onórea a recomandá onorab. public economical **semênțele mele de lucernă francesă și unгурescă fără tortoțel, semênțele de trifoiu roșu stirian, asemenea veritabilele și de nou îmbunătățitele sémênțe de napi de nutreț Dobios oberndorfiani, Mamut-urieș de soiul cel mai plăcut, de forma unei sticle, semilungureți, pentru cari garantez.**

Am la dispoziție sémênțe de **ierbă engleză, care se potă cosi de trei ori, de pajiște și mestecătură de ierbă decorativă.**

Așteptând cu cea mai mare promptitudine comănde de onorab. public economical, rămân

cu stimă deosebită

Carol Dell' Ortó.

Oradea-mare, piața St. Ladislau, casa Kovács.

La dorință trimit franco contocurenture ilustrate. Comănde provinciale se efectuează repede și punctual; nu se compută spese de impachetare,

Semênță de cânepă en gros și en detail